

"Proletarec"
je delavski list
za misleče
čitatelje.

PROLETAREC

GLASILO
PROSVETNE
MATICE
J. S. Z.

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NO. 1304. Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 8. SEPTEBRA, (SEPTEMBER 8), 1932.

Published weekly at
3620 W. 26th St.

LETO — VOL. XXVII

NAPADI NA SOC. STRANKO POD MASKO 'RADIKALIZMA'

ČEMU TOLIKO NEPOTREBNEGA IN KVARNEGA BOJA MED DELAVSTVOM

Tri desetletja soc. stranke.—Medvojna furija in Wm. Z. Foster.—Provokatorska taktika komunistov

Delavcu, ki stoji bolj ob strani, je nepojmljivo, čemu je treba več delavskih strank in kako to, da se toliko napadajo med seboj. Mnogi vprašujejo, kaj je razlika med socialisti in komunisti. Tem je odgovoril v prejšnji številki Proletarca Norman Thomas.

Priznamo, da je nesmiselno graditi več delavskih strank hkrati, če imajo res le namen boriti se proti kapitalizmu in za socialistično preuredbo družbe. Ob enem konstatiramo, da nismo socialisti tisti, ki rušimo delavsko solidarnost, nego jo pospešujemo, ker vemo, da brez nje ne bo zmage proletarijata.

Socialistična stranka obstoji nad tri desetletja. Skozi vso to dobo je bila vselej in povsod odločno delavska in radikalna po programu in delovanju. Razvila se je že v močno stranko, ko se je pričela vojna. Ameriška soc. stranka je bila odločno proti klanju in izjavila, da bo delovala z vsemi močmi proti vstopu Zed. držav v morilno orgijo. Toda Zed. države so se vseeno zapletle v vojno. Reakcija je to priložnost porabila in vprizorila proti socialističnemu gibanju silovito gonjo, kakršne še ni videla ta dežela. V teku nekaj let je bilo nad dve sto angleških socialističnih listov uničenih, drugi pa so se obdržali le z največjimi žrtvami. Socialisti niso več mogli dobiti dvoran za shode in celo za seje so jim bili odrejeni prostori v neštetihi slučajih. Stanovanja jim je patriotična drhal obmetavala z blatom. Uradniki justičnega departmanta so udrli v urad socialistične stranke in odnesli poslovne knjige in korespondenco.

Za socialističnimi voditelji so stalno lazili špijoni. Kongresniku Victorju L. Bergerju so dvakrat vzeli mandat. Socialistična aldermana v čika-

kem mestnem svetu so opljuvali. Pet socialističnih poslancev so izključili iz newyorške legislature. Sodni procesi proti socialistom so se vršili na vseh koncih in krajih. Eugene V. Debs je bil poslan v federalno ječo. V. L. Berger je bil obsojen na 20 let zapor in z njim vred večje število drugih socialistov. Socialistični voditelj Herman na zapadu je bil vržen v zapor. In tako dalje.

Ko je bilo vojne konec, je reakcija socialistično stranko domalega že uničila in med ljudstvom so bili socialisti obsojeni ter zaničevani kakor da so največji zločinci. Zavel pa je po svetu duh ruske revolucije, kar je dalo zbičnemu delavskemu gibanju novo življenje. Reakcija se je v tem slučaju poslužila agentov provokatorjev, s katerimi je prepletla delavske organizacije. Nastalo je "levo krilo", ki je hotelo z glavo skozi zid, in iz tega krila se je razvila komunistična stranka, katero je končno osvojil William Z. Foster. Njeni prejšnji voditelji so bili večinoma izrinjeni ali izključeni, četudi so vsi tekmovali, kdo bo bolj napadal in blatil socialistično stranko.

William Z. Foster je sam uradno priznal, da je bil v času svetovne vojne za zmago Zed. držav "za vsako ceno". Kupil je do \$500 "liberty" bondov in urgiral delavce na shodih, naj store isto. To je bilo v času, ko je Morris Hillquit javno izjavil, da ne kupi nobenega vojnega bonda, ker bi s tem podpiral vojno. V času, ko je bilo nevarno biti socialist, je Norman Thomas izjavil svojo opozicijo in boj vojni ter vstopil v socialistično stranko. Vzlic tem dejstvom komunisti vsepovsod napadajo socialistično stranko in lažejo o njenih voditeljih, namesto da bi govorili resnico o svojih.

Na socialistični konvenciji ni nihče napadal komunistične stranke. Socialistično časopisje je komuniste in njihove napade večinoma ignoriral. Mi hočemo svoje energije uporabljati za boj proti kapitalizmu, ne pa za bratomorno borbo med delavci. Komunistični kandidat za podpredsednika je bil v času vojne v armadi. Nešteto socialistov je šlo rajše v zapor, ker so izjavili, da je vstop v armado zoper njihovo prepričanje. Foster pa je igral varno vlogo oportunist in izjavil vpričo senatorjev, da mora Amerika zmagati "za vsako ceno".

To se je nam zdelo potrebno povedati raditega, ker komunisti tudi med Jugoslovani grde socialiste kakor da so na vladi socialisti, ne pa kapitalizem. Priznamo, da je med komunisti mnogo iskrenih delavcev, ki pa so večinoma zaslepljeni od propagande fanatiki ali pa agentov provokatorjev, zato so tudi oni nedostopni za resne argumente in resnico.

"Proletarec" je razširjen med najrazumevnejšimi čitatelji slovenskega tiska v Ameriki. Čitajte ga tudi vi.

NEUSPEŠEN NAČIN ZA ZVIŠAVANJE CEN

Farmerji v Iowi, ki so koncem avgusta v več delih države zastavljali, da zvišajo cene mleku in pridelkom, niso uspeli. Zahtevali so, da ne sme noben farmar ničesar prodati, dokler se cene ne dvignejo. Na vseh cestah, ki vodijo v večja mesta so postavili čete piketov, da so zabranili farmarjem in kompanijam dovažanje mleka in pridelkov. Pri tem so prišli v navzkrižje z oblastjo in tudi z mnogimi farmarji. Šerifovi deputiji so navalili nanje, mnoge obstrelili in pretepli, nekaj voditeljev pa aretirali, nakar so stavarji pristali v "premirje", kar pomeni zanje poraz.—Farmarjem plačajo prekupci res veliko premalo, pa naj bo v Iowi ali kjerkoli. S stavko vzlic tej resnici ne bodo dosegli namena, kajti treba je odpraviti vzroke in uvesti agrarne reforme, kakršne propagira za rešitev farmarjev samo socialistična stranka. Edino če se delavci in farmarji zedinijo za skupen program v skupni stranki in odpravijo špekulacije ter profit, bo pomagano farmarjem in delavcem. Na tej sliki je skupina piketov, ki so zabranili odvažanje pridelkov v Des Moines. Dogodilo se je veliko pretepotov ne le med deputiji in stavkajočimi farmarji, nego tudi med piketi in delavci kompanij, ki trgujejo v živili.

OGOLJUFANI FAŠISTI V NEMČIJ BRANJO USTAVO IN DEMOKRACIJO

Fašisti in komunisti menjali stališče.—Klara Zetkin
otvorila novi državni zbor.—Pakt fašistov s klerikalci

Nemški fašisti, ki so skozi od početka vpili, da bodo odpravili demokracijo in parlament, so naenkrat postali zagovorniki demokracije. Vzrok je, ker so nemški junckerji pod vodstvom kancelarja von Papena Hitlerja ukanili. Pred državnoborskimi volitvami so mu obljubili kancelarstvo, da jim je pomagal v boju. Ko so bile končane in je iz njih fašistična stranka res prišla zelo ojačana, je von Papen ponudil z odobrenjem predsednika Hindenburga Hitlerjevi stranki je par ne važnih portfeljev. Hitler takega ponižanja ni mogel vzeti, posebno ne če si je hotel ohraniti med svojimi pristaši ugled. Zato je napovedal boj vladi, s katero je bil prej v zavezništvu. Napravil je pakt s klerikalci, s katerimi tvori zdaj večino v državnem zboru. Po parlamentarnem sistemu bi moral Papenovo ministrstvo odstopiti, kajti pravo vladanje pripada le prebivalstvu, ki ima za sabo večino poslancev. Von Papen pa ne kaže nobene volje umakniti se in za seboj ima oporo starega Hindenburga. Naravno, da fašiste to silovito jezi in hočejo, da se vlada in predsednik ravnata po ustavi.

Tudi komunisti so zdaj za demokracijo in izpolnjevanje ustave, dasi so se ji dolgo rogali in brili norec iz nje. Ker vlada ter predsednik Hindenburg kršita demokratske določbe nemške republikanske ustave, je komunistka Klara Zetkin kot začasna predsednica na otvoritveni seji parlamenta zahtevala, da se ju obtoži ter odstavi. Tradicija nemškega parlamentarizma je, da otvori novi državni zbor najstarejši član. Tokrat je padla naloga na Klaro Zetkin. Stara je 75 let.

Na podlagi medsebojnega sporazuma kontrolirajo sedanjí državni zbor fašisti, nacionalisti in klerikalci. Fašisti so skozi več dni zahtevali, da se Zetkinovi ne sme dopustiti otvoriti zbornice, ker bi to bilo ponižanje Nemčije. Ali demokratska tradicija je bila jaci. Obsovažena revolucionarka, ki je do konca vojne delovala v socialni demokraciji, je povedala kar je hotela in klicala delavstvo v revolucijo, pa če je bilo nasprotnikom všeč ali ne. Ne v Italiji, ne v Rusiji, ne na Poljskem, ne v Jugoslaviji in marsikateri drugi državi bi ne mogel član nemirne opozicije odpreti parlamenta, če ga sploh imajo, in povedati vlade, kaj jim je, kar se najbolj brani slišati.

Thomas v Clevelandu
Socialistični predsedniški kandidat Norman Thomas bo govoril v Clevelandu v Civic auditoriju v petek 9. sept. ob 8. zvečer.

J. Oven in C. Pogorelec na agitaciji
Joško Oven nastopa te dneve na shodih v Pennsylvaniji in Ohiju, Charles Pogorelec pa je na agitaciji v Clevelandu in sosednjih nasebinah. Govoril je tudi na konferenci JSZ 4. sept. v Salemu, O.

JSZ je izdala platformo socialistične stranke v slovenskem in hrvaškem jeziku, in pa še poseben proglas na hrvaško delavstvo. Te in angleške socialistične letake širijo naši člani in somišljeniki na shodih, sejah in kjerkoli imajo priložnost. Ako jih še nimate, pišite ponje na urad JSZ.

FRANKLIN ROOSEVELT SLEPOMIŠI MED VOLILCI S PROHIBICIJO

Demokratski predsedniški kandidat ve, da v kampanji ne more grmeti proti Wall Streetu, ker so republikanci že razglasili, da če bi bil Roosevelt res nasprotnik "gemblanja" na borzi, je imel kot governor države New York priložnost obvarovati ljudstvu s strožjim državnim kontroliranjem newyorške borze mnogo milijonov. Roosevelt tega ni storil ker je služabnik milijonarških špekulantov. Da se prikupi ljudstvu v vzhodnih in centralnih državah, vpije proti prohibiciji. Nasprotniki ga vprašujejo, čemu ni rajše svojih demokratskih poslancev v kongresu pridobil, da bi glasovali za takojšnje omiljenje 18. amendmanta, kar so obljubili v platformi. Demokratje in republikanci so še vselej blufali volilce, ker bi drugače ne bili izvoljeni. Ako bi priznali, da služujejo kapitalizmu, bi govorili resnico, kar jih bo stalo izgubo mandata. Tega nočejo in ne morejo, zato slepe in lažejo.

Kako kuje Italija zlato rezervo

V Italiji gredo patriotične ženske od hiše do hiše in prekupejuje za papirnatc lire zlate predmete, kot ure, prstane, uhane, igle itd., kar potem izročajo italijanski banki za jačanje zlate rezerve. Apelirajo tudi, da naj ljudje izročijo banke celine in povračilo za papirnat denar, ki ima doma enako veljavo, banka pa rabi zlato v finančnem prometu z inozemstvom.

Dijaška konferenca

Dne 3.—4. sept. se je vršila v Chicagu konferenca dijaških socialističnih klubov v svrhu sklepanja o načrtih za čimboljše sodelovanje v socialistični volilni kampanji.

Vprašanje Proletarca in njegove naloge

Ta številka "Proletarca" je izšla samo na 4. straneh. Vzrok je kriza. Od aprila 1929 do zdaj je izhajal v večjem obsegu kot kdajkoli poprej. Ameriški in drugi sodrugi so se čudili kako more tako majhna skupina izdajati tako velik socialističen list, toda breme smo zmagovali in list financirali z rednimi in izrednimi dohodki do tega leta brez kakih posebnih kolekt v tiskovni fond. Ker pa so viri, iz katerih je Proletarec pokrival svoj primanjkljaj (knjigarna, koledar, majska številka in oglasi v Proletarcu) nazadovali, smo zagazili v dolg, ki znaša zdaj blizu tri tisoč dolarjev. Dasi je število naročnikov lani naraslo, je finančno to le malo izdalo, ker nas stane vsaka celoletna izdaja "Proletarca" nad \$5, prejememo pa zanjo \$3. K vsaki naročnini je torej treba doplačati najmanj \$2 na leto. Če bi imeli za par tisoč dolarjev oglasov na leto več, bi bil primanjkljaj toliko manjši. In če bi imel list tisoč več naročnikov, bi tudi to pomenilo precejšnjo razliko, kajti čimveča je naklada publikacije, toliko manj stane povprečen izvod.

Med Slovenci v Ameriki je le kakih 30.000 oseb — ali pa niti toliko ne, ki so direktno naročeni na ta ali oni list, ali na več listov. In med to malo skupino je mogoče socialističnemu listu dobiti v najboljšem slučaju le par tisoč naročnikov, kajti masa delavcev je pač še nezavedna in se brani tistega časopisa, ki bi ji bilo najbolj v korist.

Zaradi širokih aktivnosti JSZ, njenih klubov in Prosvetne matice, je Proletarec celo na 8. straneh premajhen list. Vendar pa je namenu v takem obsegu dobro odgovarjal. Na štirih straneh tega ne bo mogel. Skrbeti moramo torej, da se čimprej iznebimo dolga, kar je v prvi vrsti mogoče s prispevki v tiskovni fond, in pa da dobimo listu nove naročnike vsaj v tolikem številu, da nadomestijo one, ki vsled dolgotrajne nezaposlenosti odpadejo. Letos smo radi tega vzroka izgubili že nad 300 naročnikov, kar je morda v primeri z drugimi listi malo toda vendar preveč.

To ni prva kriza, ki je zadela Proletarca. Bil je v teku 27. let že večkrat v opasnosti. Še v vsaki so ga aktivni sodrugi in naročniki s prispevki v tiskovni fond obvarovali pred prenehanjem. Ampak ta kriza je hujska kot prejšnje raditega, ker je poglala v dolgotrajno nezaposlenost več naročnikov in delavcev v splošnem kot katerakoli prejšnja. Mnogi bi radi prispevali, pa ne morejo. Veliko je pa tudi onih, ki mislijo, da ni list v nikakršni opasnosti nego da "jamramo" kar tako iz navade. Toda stvar je resna. V tiskovni fond moramo zbrati vsaj \$2.500 in ob enem je treba dobiti listu novih naročnikov in oglasov.

Naš trden namen je izdajati Proletarca spet na 8. namesto na 4. straneh ko hitro mogoče. Ampak mogoče nam bo to edino z vašim sodelovanjem.

Dober, vzoren človek

Bankir John Bain v Chicagu je pripravil vlagatelje, največ delavce, ob 13 milijonov dolarjev vlog, ob enem pa jim je prodal za 30 milijonov dolarjev "zlatih" bondov, ki niso vredni niti tretjino toliko. Vsled goljufij, katere je sicer zavil v legalnost, je bil tiran pred sodišče, kjer se je zvijal in trdil, da denarja ni namenoma raztrosil. Ob eni priliki je ves solzan dejal, da mu je za vlagatelje silno hudo in vsak dan moli zanje. Vlagatelji so jezo mrmrali. Zagovornik je poklical mnogo priči, ki naj bi ugotovile, da je John Bain bil vedno ugleden ter veljal za vzor poštenjaka. Med pričami so bili tudi cerkveni odborniki. Iz enega je prosteurktor izvil priznanje, da je začel spoštovati Baina šele ko ga je vprašal za podporo svoji cerkvi. "Dal mi je tisoč dolarjev," je pojasnil.

SHODI JSZ V DRŽAVI OHIO

na katerih bo govoril med drugimi JOŠKO OVEN.

CLEVELAND. Dne 13. septembra v Slov. nar. domu.

GIRARD. Dne 14. septembra v Slovenskem domu

BARBERTON. Dne 15. sept. ob 8. zvečer v dvorani druš. Domovina.

COLLINWOOD. Dne 16. septembra v Slov. del. domu.

WALKER SE PERE IN ROOSEVELT JE ODREŠEN NALOGE

Korupcija v demokratski administraciji mesta New York ostane vzlic odstopu župana.

Pod pritiskom razglašanih koruptnih dejanj, v kateri je bil zapleten newyorški župan James J. Walker, je dne 1. septembra odstopil, ker je uvidel, da je pripravil governorja Roosevelta v težko zadrego. Governor je bil namreč prisiljen poseči v preiskavo Walkerjeve afere. Zakon določa, da ima governor moč koruptne javne uradnike odstaviti. Če bi Walkerja zavrgel, bi se zameril mogočni demokratski mašini, ki upravlja mesto New York. In če bi ga ne odstavil, bi se pa zameril onim v demokratski stranki, ki mislijo, da je Roosevelt poštenjak v politiki in liberalnih nazorov. Tako pa se je vse lepo končalo.

Milwaukee za brezposelne

Milwaukee ima vzorno akcijo v pomoč brezposelnim in njih družin in poskrbelo je tudi, da dobi delo skozi prihodnjo zimo več tisoč nezaposlenih, denar pa so zbrali zaposleni mestni delavci, ki plačujejo v ta namen 10 odstotkov od svoje plače. Zbrali so že nad \$800.000.

GRAFTARJI PRAZNIJO FONDE, KI SO NAME- NJENI V POMOČ BEDNIM

Dva milijona dolarjev na leto iz mestnega fonda za podpiranje bednih v Bostonu vzamejo graftarji. To je dokazala preiskava. Približno toliko ukradejo indirektno. Nič boljše ni v drugih mestih. Preiskava je dalje došla, da so dobivale podporno številne družine, ki jo niso potrebovale, medtem ko je bila mnogim, ki so res v pomanjkanju, odrečena.

Tatovi v javnih uradih so posledica profitarskega sistema, v katerem je grabeživo glavni in temeljni namen. Usmiljenja ne pozna niti do vdov in sirot. Okrade kogar le more. Zakone je prikril tako, da varuje grabeže, ljudstvu pa so v kvar, ker ga izpostavljajo pijavkam.

PROLETAREC
List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtrek.
Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00;
za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
pozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC
Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906.

Editor Frank Zajts
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:
United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC
3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL.
Telephone: Rockwell 2864.

Vprašanje priznanja sovjet- ske Unije

Izmed najvažnejših strank v tej volilni kampanji je socialistična stranka edina, ki zahteva, da Zedinjene države priznajo sovjetsko vladu. Republikanska platforma o stvari molči, istotako jo ignorira platforma demokratske stranke, dasi so kapitalisti, kateri financirajo kampanjo obema, lačni ruških naročil, jih sprejemajo in kujejo profite. To je nelogično, hinavsko in nezdravo razmerje. Če ameriška vlada smatra, da je Rusija kužna dežela, in zato ni vredna njenega priznanja, potem bi morala tudi prepovedati ameriškim kapitalistom sprejemati ruska naročila in jemati rusko zlato v plačilo. Ameriški kapitalisti ne odrečejo Rusiji niti najmanjšega naročila, ako si pri njemu obe-
tajo količjak profita. Ruski denar jim je prav tako všeč, kakor italijanski, madžarski, poljski, turški ali katerikoli drugi, da ima le kaj veljave. Čemu torej priznavati Musso-
linijevo diktaturo, ob enem pa odklanjati priznati vladu sovjetske Rusije? Ako ameriška vlada lahko diplomatsko občuje s turško, siamsko, bolgarsko, jugoslovansko, Musso-
linijevo in vsako drugo vladu, čemu bi ravno z rusko ne mogla?

Moč propagande

Ko je Japonska okupirala Mandžurijo in s tem zarila svoje imperialistične kremlje daleč v notranjost Azije, se je svet prav ma-
lo vznemirjal, kljub temu, da je ta osvaje-
valni čin zelo povečal opasnost nove svetov-
ne vojne in možnosti za vojno proti sovjetski
Rusiji. Liga narodov je v sporazumu z Zed.
državami poslala v Azijo posebno preisko-
valno komisijo, da ugotovi, v koliko je bila
Japonska upravičena poseči v notranje zade-
ve Mandžurije in v čem, ako sploh v čem, je
bila upravičena podvzeti oboroženo interven-
cijo na Kitajskem.

Posamezni člani komisije so potem privat-
no omenjali, da je to invazijo kitajskega
ozemlja pripravil japonski imperializem s
propagando v svetovnem tisku že mnogo let.
Japonsko zlato je omamilo veliko zastopni-
kov ameriških in evropskih listov, ki so po-
šiljali svojim časopisom poročila v prilog ja-
panskega imperializma. S tem so pripravili
javno mnenje na "neizogibno". Junius B.
Wood je poročal čikaškimi Daily News, da je
japonska vladna propaganda skozi pet let
podkupovala poročevalce tujezemskih listov
na Japonskem in Kitajskem, da so ji pripra-
vili v glavah milijonov ljudi pripraven teren.
To je vzrok, da se niso ljudstva prav nič
vzrujavala, ko je japonska armada navalila
v Mandžurijo in jo okupirala ter začela na-
to s provokacijami še v Sangaju. Kadar čit-
ate članek, ali poročilo v kapitalističnem li-
stu, vselej dobro premislite in ga temeljito
prebavite, drugače je nevarnost, da vam bo
škodil, kakor škoduje želodcu pokvarjena
hrana. Vsi članki za in proti osvajanjam, za
in proti carinam, za in proti gotovim davkom,
za in proti temu in onemu, so v kapitalistič-
nem časopisju plačani, mnogi naravnost, dru-
gi po ovinkih. To pojasni, čemu lahko do-
bite za par centov večji list, kakor pa stane
papir, na katerem je tiskan.

Obljube, obljube, obljube

Na kampanjskih shodih zagotavljajo repu-
blikanski in demokratski kandidati, kako
bodo protektirali vlagatelje v bankah, da ne
bodo izgubljali svojih prihrankov, kakor
sedaj.

Čemu jih niso protektirali že leta 1929,
1930, 1931 in zakaj jih ne protektirajo letos?
Mar nimajo demokracije in republikanci veči-
no v zveznem kongresu in v postavodajah
vseh držav ameriške Unije? Če niso bili
zmožni protektirati interese ljudstva dozdaj,
kdo jih bo navdahnili s pravičnostjo in pošte-
nostjo, da dobe potrebno sposobnost v bodo-
če? Ali pa so njihove obljube le običajna
melodija, ki jo ponavljajo na svojih lajnah v
vsaki kampanji in slepilo volilcem? Mi ni-
mo prav nič v dvomu, da je zadnje resnica.

KAOS V UNIJI ILLINOISKIH PREMOGARJEV

Premogarji v Illinoisu so delovali za odpoklic predsednika Walkerja in drugih od-
bornikov, ki so podpisali s kompanijami dogovor za znižanje plač. Nato pa so na po-
sebni konferenci ustanovili novo unijo. Odpor, ki je nastal med rudarji, je bil to-
likšen, da je presenetil ne samo odbornike unije nego še posebno vodstvo premogovni-
ških družb in vso ameriško javnost. Da-li bo v tem kaosu unija postala jačja, ali pa bo
šla navzdol kot je bila v drugih distriktih, je zdaj še vprašanje. Vsekakor je tradicija za
unijo med premogarji v Illinoisu tako močna, da jo tudi v teh izrednih razmerah ne bo
lahko ugonobiti. Če pa bi bilo vodstvo z rudarji enotno in bi oboji delali sporazumno,
je ne bi mogel nihče premagati. Ta slika je iz velike premogarske akcije za prepreče-
nje obnovitve obrata, dokler bi kompanije n: pristale v prejšnje mezde.

Z agitacije v Penni

Piše JOSEPH SNOY.
Dne 23. avgusta sem bil na
Avelli, Pa. Razmere so tu ne-
znosne. V upor proti krivi-
cam so šli rudarji na štrajk in
ga izgubili, kakor tudi unijo.
V nekaterih rovih plačajo zdaj
samo 25c od tone nakopanega
premoga.

Sešel sem se z naročnikom
Cotelnom. "Kaj, ko bi na Avel-
li obnovili socialistični klub,"
sem mu sugestiral. Odgovoril
je, da je zmirom zato, in ena-
ko je pritrdila njegova sopro-
ga. Domenili smo se, da skli-
čemo zvečer sestanek in nato
smo ga začeli oglašati od ust
do ust, da smo obvestili vse v
naselbini. Ob pol osmi smo
prišli s shodom. Razpravlja-
li smo o sedanjih razmerah in
vsakdo je rad priznal, da so ča-
si tako slabi, da se delavci mo-
rajo organizirati, če si hočejo
izvojevati kdaj boljše razme-
re. Rezultat sestanka je bil,
da smo klub obnovili in pristo-
pilo je 13 članov in članic. Taj-
nik je Louis Mlekus. On in Co-
telj sta se zavzela, da bosta za-
no z drugimi naprednimi de-
lavci klub ne le ohranila na
površju, nego da bo tudi akti-
ven.

V Avelli je bil svoj čas močan
klub, toda člani so se razšli.
Teden pred našim je bil v A-
velli ustanovljen angleški klub
soc. stranke.

Bil sem tudi v Burgettstown-
u, kjer se nekaj naših sodru-
gov žrtvuje, da delavska stvar
uspeva, posebno s A. Jeram.
Treba jim bo še mnogo orati,
kajti ledine je dosti. Odprav-
ljati nezavednost je res počas-
no in naporno delo.

Oglasil sem se dalje v nasel-
bini Midway, kjer je precej na-
ših somišljenikov. Kar jim
manjka, je klub JSZ. Akcija
za ustanovitev kluba je bila
na Midwayju enkrat že v teku,
pa je neki kunšten možak de-
jal, da ga "Kranjci ne nucajo".
Uspel je. Je težko, če je člo-
vek prekunšten in prvovrsten
govornik. Ampak časi se spre-
minjajo in depresija opleta tu-
di "kunštne" glave.

Proletarec je od zdaj znan

list tudi na Oakdale, kjer je
dobil nekaj novih naročnikov.
Pa še prav dobri naši somišlje-
niki so. Vseposvobod najdes ro-
jake: v mestih, na farmah in
v premogarskih naselbinah.

Proletarec je zopet dobil ne-
kak novih podpornikov in čita-
teljev. Delujmo, da ga ohrani-
mo. Eni to dolžnost vrše,
druge pričakujemo, da stopijo
v vrsto.

Spartakove beležke

Milwaukee, Wis. — Največ-
ja zapreka nasprotnikov socia-
lističnih idej in nauk je, da
jim manjka bojnih sredstev in
temeljnih, prepričevalnih do-
kazov.

Socialistična filozofija pred-
stavlja jasno, čisto resnico, ker
je utemeljena na zdravi trdni
in istiniti podlagi gospodarske-
ga in umskega razvoja.

Proti taki orjaški sili pred-
stavlja edino, vsaj začasno, us-
pešno sredstvo v glavnem laž
in pretvarjanje. In baš tega
sredstva se poslužujejo naši
nasprotniki.

Nasprotniki socializma v e-
vropskih državah v svojem bo-
ju nimajo tako težkega stališ-
ča; med njimi je dovolj izo-
bražencev, kateri so zmožni ra-
biti "visoko učene" razlage,
poslužujoč se svojega buržoaz-
nega znanja.

Slovenci v starem kraju so
imeli nekaj duhovnika Kreka,
kateri je na dan otvoritve
prvega, na podlagi občne in
enake volilne pravice izvolje-
nega parlamenta držal oni zna-
meniti govor, v katerem je re-
kel med drugim: "Nas (krš-
čanske socialce) loči globok
prepad od idealov socialdemo-
kracije in ta prepad moramo
premostiti." Mož je pisal
mного prav globokih stvari,
s katerimi je skušal "premostiti
ta prepad" in utemeljiti socia-
lizem na podlagi krščanskih
načel, kar pa se mu ni nikdar
posrečilo.

V Ameriki bi z veseljem po-
zdravili kakega novodobnega
Kreka, ker bi to pomenilo za
nas plemenit boj na podlagi
napačnih načel krščanskega

socializma na eni, in čistega
Marksovega socializma na dru-
gi strani.

Tak boj na podlagi razuma
bi pomenil za socializem velik
trajen uspeh. Toda boj s se-
danjimi nasprotniki se ne more
voditi v tem smislu, ker jim
manjka znanja, pa se opirajo
edino le na laži in zavajanja,
kar ima na celotno gibanje po-
razne posledice.

Socialistični mestni pravnik v
Milwaukee je bil nedavno pri-
moran nastopiti proti lažem
enega izmed tukajšnjih kapi-
talističnih časopisov, ker je
dotočni list širil vesti, da name-
rava mestni pravnik uposliti
več moči v svojem uradu.

To naj bi se torej zgodilo v
času splošnega "štedenja", ko
pretaka Tax Payers Advisory
Council tako grenke solze nad
previsokimi davki.

Sodrug Raskin je gospodi
povedal, da je lagala in nade-
lje, da delajo v njegovem ura-
du uslužbenci vsak dan preko
določenih ur, mnogokrat pozno
zvečer in ob sobotah popoldne.
Pa tudi ob nedeljah že več me-
secev zaporedoma.

Ob tej priliki je povedal ne-
kak podrobnosti iz zgodovine
delovanja prejšnjih "nestran-
carskih" prednikov v tem ura-
du, kateri so v resnici najeli
številne moči, ko hitro je na-
stalo kako izredno delo.

Ko je na primer gotova kapi-
talistična klika tožila župana
Hoana za vsoto 7,500, katero je
vložil v banki kot poseben
sklad, pridobljen od prodaja-
nja živil po mestnem uradu za
časa vojne, je mesto plačalo
posebnemu advokatu po \$50 na
dan, in tako je ta patriot "za-
služil" \$10,000, da prisili žu-
pana premostiti omenjeni de-
nar v tak sklad, kakor so za-
htevali nestrankarji. Oziroma
mesto mu je plačalo \$2.500 več,
kakor je znašala vsota, za ka-
tero je bila tožba uložena.

Ko so socialisti pri zadnjih
voitvah priborili tako velike
zmage, so imeli končno dovolj
moči v mestni upravi, da so to
tožbo vrgli z dnevnega reda in
zadevo končali. Dotični gos-
podje, ki sedaj tako kričijo
o štedenju, pa so se tudi sedaj
borili z vsemi silami, da se ob-
drži še naprej advokata s \$50
plače na dan, da zmaga v tej
tožbi.

Kakor je bilo že poročano,
je mestna uprava po načrtu žu-
pana Hoana imenovala več po-
sebnih odborov z nalogo, da
proučavajo vprašanja lastnih
javnih naprav, kakor elektri-
ških, plinskih, telefonskih in
prometnih, dalje lastne trgov-
nine s koksom in premogom.

Vse to proučevanje je bilo
naloženo uradnikom mestnega
pravnštva pod vodstvom so-
druha Raskina. In namesto
da bi se s Raskin poslužil sta-
rega načina poslovanja, kakor
se je to godilo pod uradova-
njem kapitalističnega mestne-
ga pravnika, je določil, da se
vso to ogromno delo izvrši z
navadnimi močmi, brez posebnih
nastavlencev. Tako je se-
daj po mestu splošno znano, da
delajo člani Raskinovega ura-
da veliko čez čas brez odškod-
nine za čezurno delo. Seveda,
s socialističnega stališča to ni
pravilno, ker je toliko sposob-
nih oseb brez dela in zaslužka,
toda tega so krivi kričači pri
Tax Payers Adv. Council, ka-
teri zahtevajo štedenje na vseh
straneh, medtem ko pobližajo
z vsemi silami socialistične na-
črte, da bi mesto lastovalo vse
javne naprave in prištedilo
davkoplačevalcem okrog 20
milijonov letno, katere sedaj
pograbijo špekulanti iz Wall
Streeta.

Shod v Barbertonu

Barberton, O. — Na shodu v
četrtlek 15. septembra bomo
šli v dvorani druš. Domovina na
14. cesti Joško Ovna, ki je fin
govornik, pa tudi kako šaljivo
reče včas. Shod se prične ob
8. zvečer. Vstopnine ni.

Rojaki in rojakinje, opozori-
te še druge, tako da bo dvora-
na 15. sept. res napolnjena.
Volitve so blizu in delavstvo
ima priliko, da protestira proti
izkoriščanju in proti sistemu,
ki je kriv današnje krize tako
zelo, da se bodo mogotci zgani-
li in ugodili vsaj nekaterim na-
šim zahtevam, predno zmaga-
mo na celi črti.

John Jankovich.

Shodi v Johnstownu

Johnstown, Pa. — V nedeljo
18. sept. priredi klub št. 5 pik-
nik na "Hogbacku", 10 minut
od Moxhama. Glavni govornik
bo Joško Oven. V slučaju
slabega vremena bo shod v
Slov. del. domu na Moxhamu.
Dne 10. sept. se vrši ulični
shod, na katerem bo govoril s.
Van Essen.

Listnica uredništva

Iz dopisov, ki so prišli tik
pred delavskim praznikom, smo
vzeli samo naznanila. Ostalo,
kolikor mogoče, priobčimo v
prihodnji številki.

IZ URADA ODBORA SLO- VENSKE SEKCIJE J.S.Z.

Resume in izjava o sporni zadevi med klubom št. 27 in
Josipom ter Angelo Siskovich.

Dne 11. julija 1932 smo prejeli od Josipa in Ange-
la Siskovich na naslov odbora slovenske sekcije JSZ
kot druge instance priziv proti odloku kluba št. 27 v
Clevelandu, kateri ju je na svoji izredni seji 10. jun-
ija, določena na obravnavo, izključil iz kluba in Zveze.
Obtožila sta ju Anton Vičič, član kluba št. 1, in
Joseph Jauch, član kluba št. 27, vsak s svojo obtožnico.
Obe sta utemeljevani na podlagi 4. točke II. člena
pravil JSZ, to je, da sta Jos. in Angela Siskovich s
svojim postopanjem škodovala klubu in Zvezi.

Kazen je klub izrekel v smislu določb v IX. členu. O
izključitvi sta bila od kluba uradno obveščena 11. ju-
nija, priziv proti odloku po smo prejeli mesec pomeje.
Za pojasnila smo se obrnili na tajnika kluba št. 27
Ivana Babnika, odnočno na klub, in I. Babnik je nam
poslal zapisnike sej, na katerih se je spor razvijal in
večal, dalje pisma, prepise obtožnic in podatke o član-
stvu.

Iz listin, ki smo jih dobili od kluba, in iz priziva je
razvidno, da se obtožena obravnava nista udeležila.
Za razlog navajata, da bi morala v svrhu obrambe do-
biti prepise obtožnic. Zahtevala sta jih že na prvi
redni seji kluba št. 27 meseca junija, na kateri so bile
obtožnice prečitane in se bi potem imela v smislu pravil
pričeti obravnava. S. Siskoviča so urgirali, da naj
imenuje porotnike, a on je vztrajal pri svoji izjavi.
Skliceval se je, da je obtoženec upravičen vedeti čem
ga dolži, in da se po tem pravilu ravna sodišča
in mnoge organizacije.

Klub je nato sklenil zadevo rešiti na posebni seji,
ki je bila sklicana na 10. junija. Obtožena se je
nista udeležila. Na nji je bilo prečitano pismo Jos. A.
Siskoviča, poslano v imenu obeh, v katerem sta zahte-
vala, da se jima pošlje prepis obtožnic 14 dni pred ob-
ravnavo in dokler se jima ne ugotovi, ne prideta na sejo,
oziroma na zagovor. Za tem je bilo prečitano pismo
tajnika JSZ Chas. Pogorelca, v katerem je odgovoril
na vprašanje o tolmachenju pravil JSZ. V njih ni dolo-
čeno, da se obtoženemu članu in članici mora uročiti
prepis obtožnice, niti ni to zabranjeno in klub lahko
postopa po svoji uvidenosti. Toženi član pa ima pri-
liko vložiti priziv, če klub po njegovem mnenju ne
postopa pravilno, ali če izreče krivično razsodbo.

Ko sta na seji 10. junija prišli omenjeni obtožnici
spet na dnevni red, se v razpravi ni več toliko nagla-
šalo njuno vsebino, oziroma obdolžitev, ampak dejstvo,
da obtožena ignorirata klubovo proceduro in sklepe,
in da mu hočeta usiliti svoje volje. Ne obtožena,
niti tožitelja, nista bila na tej seji; tožitelja radi od-
nosnosti iz mesta, obtožena po vled prej pojasnjene
svojege razloga.

Pri glasovanju o krivdi ali nekrivdi Jos. A. Sisko-
viča je bilo oddanih 17 glasov, da je kriv krivite pravil,
7 glasov pa, da ni kriv.

Pri določanju kazni je glasovalo 12 članov za iz-
ključitev, 5 za suspenzijo in štirje za ukor. Izključit-
ve je bila nato še posebno ugotovljena in odobrena za
oba obtožena.

Kakor razvidno iz listin, zapisnikov in poročil, je
nastajala v klubu št. 27 mučna situacija zaradi posledic
razprtij, osebnosti in bojev, ki so se raztezali izven
kluba in se nanašali, ali se nanašajo na zadeve oseb-
nega značaja, ali pa na lokalne politične, gospodarske
in druge spore v clevelandski naselbini.

Jos. A. Siskovich je bil do maja meseca 1932 tajnik
kluba št. 27. Odstopil je na seji meseca aprila. Me-
seca marca 1932 sta bila Jos. in Angela Siskovich iz-
voljena za delegata kluba št. 27 na IX. zbor JSZ.
Vled poznejših ugovorov, da volitve niso bile pravilne,
in radi kritike proti izvolitvi Angele Siskovich sta na
seji aprila odstopila od delegatstva.

Na več sejah je prišlo do burnih incidentov. Mnogi
so dolžili Josipa in Angele Siskovich zadržanosti in
nepravne taktike, po kateri vodi klub, ona dva pa sta
očitala, da se deluje proti njima zahrbtno in da so
"kikarji" tisti, ki to delajo ne pa onadva. V te oseb-
ne opazke so bile umesane tudi čisto privatne zadeve, ki
niso prav nič spadale na klubovo sejo.

Odbor slovenske sekcije izjavlja, da Joseph in Ange-
la Siskovich nista postopala v smislu pravil, ko sta
odklanjala imenovati porotnike in poudarjala, da se
udeležita seje šele ko jima klub izpolni pogoje.

Upoštevač okolščine razumemo, čemu je večina na
seji navzočega članstva glasovala za izključitev. Vse
temu odbor slovenske sekcije smatra, da je klub dolo-
čil preostrog kazni in jo ne odobri.

Joseph in Angela Siskovich naj klub št. 27 izda
prestopni list k drugemu klubu, ko vprašata zanj in
poravnata prispevke. Ker živita sedaj v Collinwoodu,
priporočamo, da prestopita tja v organizacijo.

Proti njuni izključitvi smo dobili par peticij s pro-
testom, da niso bili sklicani na sejo kluba št. 27 vsi od-
seki. Na teh peticijah je podpisanih 31 klubovih članov.
Tem odgovorjamo: Zadeve, ki spadajo v pod-
ročje poedinega kluba, se obravnava in sklepa o nji
na sejah, ne s peticijami. Vsi klubovi odseki so klub
Seje kluba veljajo za članstvo vseh odsekov.

Glede volitve delegatov za zbor JSZ na seji kluba
št. 27 meseca marca 1932 iz katere izvira precej vzro-
ka za povečanje spora, bi morali člani takoj na dotični
seji zahtevati, da se ugotovi, če je klub upravičen na
podlagi števila svojih članov do dveh ali le do enega
delegata. Morali bi takoj insistirati, da se voli obo-
delegata v smislu pravil, namreč, da jih voli klub kot
celota, ne pa za posamezne odseke.

Osebnih zadev naj se ne dopušča na sejo. V
enem kot drugem aktivnem klubu so razsodi, preda-
rni člani, ki imajo agitacijske in druge izkušnje.
Njihova naloga je, da preprečujejo, ali vsaj omeje ne-
potrebne spore, kadar nastanejo med drugimi člani,
dalje da zabranijo kršitve pravil in da ne dopuste de-
lati zablod v taktiki.

V volilnih bojih naj se pazi, da posamezni člani ali
skupine članov na račun kluba ne postanejo žoga v
tekmi med demokratsko in republikansko skupino.
Socialisti nimajo na volilnih ničesar iskati razen kadar
imajo svoje kandidate ali določeno stališče v zadevah,
ki so pred volilci na referendumu. Boj, ki je proti
eni enaki krivi in korumpirani kapitalistični skupini
jačji kakor proti drugi, je nesocialističen in nevreden
socialistov. Opira se na osebne simpatije, ali pa na
osebna sovražstva, namesto na načela, zato je taka tak-
tika kvarna delavskemu gibanju.

V liste, ki niso socialistični, naj sodrugi dopisujejo
edino ako morejo v njih oglašati svoje prireditve, hrani-
titi socialistična načela in agitirati za socialistične kan-
didate. Če pa bi se člani klubov v tujih listih prere-
kali, ali če bi napadali v demokratskih listih republi-
kance in obratno, bi škodovali edino svojemu gibanju
in se diskreditirali ne le med članstvom svoje stranke
nego tudi med nasprotniki.

V vsakem slučaju, kadar nastane kak zamotan sir-
čaj, naj klub v interesu jasnosti poda izjavo, ali pri-
glas z navodili, da se bo delavstvo znalo pravilno ravnati.
Clevelandska naselbina ima zdaj 5 klubov JSZ, ki
so aktivni in napredujejo. To je razveseljevo in vredno
priznanja. Zanašamo se na razsodno članstvo, da bo
po teh skušnjah budnejše in ne bo več dopuščalo, da
bi v katerikoli klub prihajale zadeve ali spori, ki nima-
jo z našim gibanjem nobenega opravka.
Odbor slovenske sekcije JSZ, dne 2. septembra 1932.
Frank Aleš, Filip Godina, Jolka Oves
Fred A. Vider, Frank Zajts.

RAZPEČAVAJTE
platformo socialistične stranke
— 1932 —
Dobite jo pri JSZ v SLOVENSKEM ali pa
HRVATSKEM jeziku in v angleščini v
uradu soc. stranke.
V slovenskem ali hrvatskem
jeziku stane 50c vsakih
100 izvodov.
Razdelite jo na sejah, shodih, zabavah in
sploh kjerkoli je prilika.

STRAŽE ZA ONE, KI DELAJO

V premogovnikih v Illinoisu je šlo na delo precej delavcev vlač znani-
njani mezd, ker jih je vodstvo unije zagotovilo, da je znižanje neizogibno.
Rudarji, ki so se znižanju uprli, so smatrali vsakega, ki je šel na delo, za
stavkoka. Zaposlenim je vled tega preskrbel šerif oboroženo spremstvo
na delo in z idela. Na tej sliki so deputiji, ki čakajo, da pridejo delavci iz
rova in jih varujejo pred "nadležniki" piketi.

P. ZOLA:

RIM

Poslovenil Etbin Kristan.

(Nadaljevanje.)

Videli so v tem popolno filozofijo; videti so hoteli v tem vso usodo človeštva; ustvaritev sveta, moža in žene, prvi greh, kazni in končno božji sodni dan — ali s tem se Pierre ni mogel zadržati ob prvem pogledu v strmeči osuplosti, s katero ga je prevzelo to delo. Toda kako je to poveljevalo človeško telo, njega lepoto, njega silo in milino! Oj, ta Jehova, ta kraljevski, grozni in očetovski stavec, vznesen od orkana svojega stvarstva, s razprostrtimi rokami porajajoč svetove! In ta krasni Adam s plemenitimi obrisi in iztegnjeno roko, ki ga Jehova s čudovito kretnjo oživila s prstom, ne da bi se ga dotaknil! Posvečen prostor je med stvarstvom in ustvarjenčevim prstom, majhen prostor, ki pa obsega neskončnost nevidnega in skrivnostnega. In ta mogočna oboževanja vredna Eva, ta Eva s krepkimi boki, sposobnimi, da nosijo vse bodoče človeštvo! V njej je ponosna nežnost žene, ki bi hotela biti ljubljena od prokletstva; ona je celo žena v svoji zapeljivosti, v svoji plodovitosti, v svoji gospodovskosti. Celotno v štirih kotih fresk na pilastrih sedeče figure so slavile zmagovalne mase: V svoji nagoti presrečnih dvajset mladih mož s krasnim telesom in v udi brez primere je tako polnih življenja, da jih blazno stremiljenje po gibanju razvema, vpujajo in sklanja v krasnih oblikah. In med okni stolujejo veliki, preroki in Sibile, moški in žene, izpremenjeni v bogove, brezumni v miselni moči in v veličini duševnega izraza: Jeremija s kolenom ob koleno in z brado na roko oprto, zatopljen v prikazni in sanje; eritrejska Sibil s čistim profilom, mlada in bujna, s prstom na odprti knjigi usode; Jezaja z močnimi usti resnice, ves otekel pod živo žerjavico, ponosen, obraz napol odvrnjen in roko dvignjeno z ukazujočo kretnjo; kumejska Sibil, grozo zbujajoča s svojim znanjem in s svojo starostjo, čvrsta kakor skala, z nagubančenim licem, z nosom, podobnim kljuni uje, s svojo štirioglati, vzbočeno, trmasto brado; Jona, tak kakor ga je riba vrgla iz sebe, v čudoviti zamaknenosti, s spačenim životom, s skrivljenimi rokami, z vzklonjeno glavo in s široko udrtimi kričnimi usti. In potem vsi ostali, vsi drugi — vsi iz ene velike in veličanstvene obitelji, gospodujoči v sijajnosti večnega

zdravja in večne razumnosti, vtelesenje sanj o neuničljivem večjem in višjem človeštvu! Tudi v gotokih obokih okenj, v linetah so vstajale in se tlačile prikazni polne lepote, aile in miline. Bili so predhodniki Kristovi, sanjave matere z lepimi, nagimi otroci, možje z dalekoglednimi, v bodočnost uprtimi očmi, kaznovano, izčrpano, po objubljenem izveličarju koprneče plemo. V obojnih kotih četverih vogalov pa se živo izražajo svetopisemski prizori. Izraelove zmage nad hudobnim duhom. In končno velikanska freska v ozadju, sodni dan z mrgolečimi postavami, katerih je toliko, da bi bilo treba več dni, če bi jih človek hotel dobro videti. To je divja, od vroče sape življenja pograbljen množica — začeni od mrličev, ki so jih zdržali besno v pozavne pihajoči angelni apokalipse, od zavrženih, ki jih pehajo demoni nazaj v pekel, pa do Jezusa sodnika, obdanega od apostolov in svetnikov, do žarečih izvoljencev, ki se dvigajo podprti od angeljev, v tem ko triumfirajo še više drugi, z instrumenti pasije obloženi angelni. In vendar je na stropu nad to ogromno sliko, ki jo je slikar naslikal trideset let pozneje v zrelosti svojega življenja, ohranjen ves polet, vsa samozavestna premoč; kajti v njej je podal svojo nedotaknjeno silo, vso svojo mladost, prvo vzplamtanje svojega genija.

Pierre ni mogel najti besede. Michelangelo je bil velikan, ki nadvladuje vse, ki jemlje sapo vsemu. Da se to spozna, je treba poleg ogromnosti njega dela pogledati dela Perugina, Pinturicchia, Rossellija, Signorellija, Botticellija, vse te čudovite prednje freske, ki se razpenjajo pod karnisom vse okrog kapele.

Narcisse ni dvignil oči do uničujoče krasote stropa. Ves zamaknjen ni odvrnil pogleda od Botticellija, ki ima tukaj troje fresk. Končno je dejal mrmraje:

"Oh, Botticelli, oh, Botticelli! To je eleganca in miloba trpeče strasti, globoko občutje žalosti v največjem užitku. On je uganil vso našo moderno dušo in jo obdal z najbolj zapeljivim čarom, ki je kdaj izhajal iz kakšnega umetniškega dela."

Pierre ga je osupel pogledal, potem se je drznil vprašati:

"Vi prihajate sem, da vidite Botticellija?"

"Gotovo," je mladi mož mirno odgovoril. "Le zaradi njega prihajam vsak teden za nekoliko ur sem, in nič drugega ne gledam, kakor njega... Tu pogledajte ta list: Mojzes in Jetrove hčeri. Ali je ustvarila človeška nežnost in ožnost kdaj kaj bolj presunljivega?"

In z lahkim, pobožnim drhtenjem glasu, z obrazom duhovnika, ki stopa v čudežni, vznemirajoči mrak svetišča, je govoril dalje.

(Dalje prihodnjč.)

BATINE ZA BREZPOSELNE

Ko so nedavno v Philadelphiji brezposelni hoteli demonstrativno v mestno hišo je nanje navtila policija. Veliko delavcev so pretepli.

TISKOVNI FOND "PROLETARCA"

V pokritje obveznosti Proletarca tiskarni je treba zbrati v tiskovni fond najmanj \$2,500. V ta namen se je upravni odbor obrnil na posamezne sodrugi, na naročnike in klube za prispevke in sodelovanje v agitaciji.

Prispevki v tem izkazu so \$95.75. Prejšnji izkaz \$360.05, skupaj \$455.80. Še manjka do kvote \$2,044.20.

Prispevali so:

III. izkaz.

Chicago, Ill. Po \$5: John Chamazer, Chas. Pogorelec, Frank Omahen, Frank Udovich in klub št. 224 JSZ; Anton Wouk \$2; po \$1: John Rayer, Vinko Ločniškar in Anton Wencil, skupaj \$30.

Chicago, Ill. Sava Bojanovich \$1.25; Mike Chavich \$0.50; po 25c: Steve Bijelich in Jovo Novakovich; po 15c: Frank Bosnjak in Nick Novakovich, skupaj \$2.35 (poslal Sava Bojanovich).

Girard, O. Klub št. 222 JSZ \$20; neimenovan \$5, skupaj \$25.00.

Little Falls, N. Y. Frank Gregorin \$1.75; po \$1: Angela Petkovšek, Joseph Cvetičar, Ivan Purnat in neimenovan; Joseph Steglie 25c, skupaj \$6 (poslal Frank Gregorin).

Arma, Kans. Anton Sular \$2; Joseph Bratkovich 50c; po 25c: John Pečar, John Kunstelj in Matt Ulepič, skupaj \$5.25 (poslal Anton Sular).

Cicero, Ill. Vinko Ločniškar \$5.00.

Oglesby, Ill. Klub št. 3 JSZ \$3.35.

Walsen, Colo. Frank L. Tomšič \$1.00.

Naticoke, Pa. Henrik Pečarič \$3.00.

La Salle, Ill. Anton Sotošek \$1; Joseph Novak in Frank Martinjak \$1.35, skupaj \$2.35. Springfield, Ill. Neimenovan \$2.00.

Baretincic & Son

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Tel. 1475.

Avella, Pa. John Cotel \$1; John Stebe (Slovan) 50c; John Guzej 30c, skupaj \$1.80 (poslal Joseph Snoy).

Coroapolis, Pa. Michael Ušeničnik \$1; po 50c: Frank Vidmar in Matt Vidmar, skupaj \$2.00 (poslal Frank Bogataj).

Valley Home, Calif. Martin Strojani \$1.45.

Burgettstown, Pa. Jack Leškovec 50c; po 25c: Martin Pompe in John Taučar, skupaj \$1.00 (poslal Joseph Snoy).

Pueblo, Colo. Neimenovan \$1.00.

Nokomis, Ill. Po 50c: John in Antonia Rak, skupaj \$1.00.

Dunlo, Pa. Po 50c: Louis Kveder (Conemaugh) in Louis V. Widmann, skupaj \$1 (poslal Caroline Kočevar).

So. Connelville, Pa. Joseph Debelak 80c.

Export, Pa. Joseph Britz 60c; Anton Rozanc 15c, skupaj 75c.

Cleveland, O. John Gosar 15c.

Skupaj v tem izkazu \$95.75. Prejšnji izkaz \$360.05, skupaj \$455.80.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1362.

Pristna in okusna domača jedila.
Cena umerna. Postrežba točna.

Phone Lawndale 4872

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK
IN KIRURG.

4002 W. 26th Street
Chicago

Uradne ure od 1. do 6 pop.
izvzemši nedelje.

Pristopajte k

SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.

Ustanovljajte nova društva.
Deset članov(ke) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:

2657 S. LAWDALE AVE.

CHICAGO, ILL.

Vprašanje "Proletarca"

Iz Pennsylvanije. — V škodo delavskega gibanja je mnogo takih naprednjakov, ki so zelo glasni v dopisih in veliko obljubujejo, store pa prav malo, oziroma se nočejo žrtvovati ne z delom in ne finančno. Spominjam se dolgotrajne in vztrajne agitacije za spremembo oblike Proletarca. Obljubovali so, kako bodo povečali agitacijo, kako bodo poslali potem naročnin in več oglasov, ali ostali so večinoma pri obljubah. V razpravah k prošemu zboru JSZ so eni dopisniki spet agitirali za povečanje, da je Proletarec za naše razmere že sedaj izredno velik list, če se pomisli, da ne stoji za njim nobena finančno močna organizacija in da je odvlečen le od naročnikov, agitatorjev in tistih, ki prispevajo v njegov tiskovni fond.

Naši ljudje se v finančna vprašanja vse premalo pogledajo. Tolikšen list kot je Proletarec stane. V pojasnilih čitateljem, da dokler je uprava dobila več oglasov, razpečala dovolj knjig in koledarjev, se je primankljal na ta način krilo. Kako bo z listom zdaj, če se ne požurimo? — Premogar.

Smrt rojaka

Dne 30. avg. je izvršil samomor na svojem domu v Krynau, Pa., Andy Kašca. Poginjal si je kroglo v glavo. Pokojnik je bil svoječasno jako aktiven v delavskem gibanju. Bil je star 53 let, po poklicu premogar in v zelo slabih gospodarskih razmerah. Zapušča ženo in dva otroka. — F. P.

NORMAN THOMAS V CLEVELANDU.

Cleveland, O. — Kot že poročano bomo imeli 1. dni v našem mestu Normana Thomasa. Govoril bo v Public Auditoriumu, E. 3rd in Lake Side ave., ta petek večer, 9. septembra. Shod se prične ob 8:30. Vstopnina je 25c za kritje stroškov. Ne pozabite se udeležiti tega shoda!

Prihodnji teden bo med nami tudi sodrug Joško Oven iz Chicaga, ki je sedaj na kampanski turi v Pennsylvaniji. Od tam bo prišel k nam, kjer bo obdrževal en ali več shodov. Datumi bodo objavljeni v lokalnih listih.

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ se vrše vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Ženskega odseka prvi torek ob 8. zvečer. Mladinski angleški odsek vsak petek izven prvega ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in simpatičarji, agitirajte in pridobivajte novih članov članice kluba ter novih naročnikov Proletarca. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S. Sheridan Rd.,

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinje, sahtevajte v trgovinah kruh in naše pekarno.

Pri farmarju Kocjančiču

Barberton, O. — Nedavno sem obiskal Frank Kocjančiča, ki ima v bližini Doylestowna krasno farmo. Pridelek mu izobno kaže. Koruza je kakor v Banatu. Hlev, perutnina, živina — vse je upravljano in obdelovano po principih umnega kmetijstva.

Dal mi je tudi priliko, da si v njegovem gozdu nasekam drvo za prihodnjo zimo. Sploh je Frank Kocjančič ne še umen farmar, nego tudi človek, ki rad pomaga ljudem. Postavil si je peč za praznenje in sploh je njegov vrt pripraven za izlete članstva naših društev in za prijateljske sestanke.

Josip Učič.

Dne 25. sept. izlet čitateljev Proletarca

Chicago, Ill. — V nedeljo 25. septembra se vrši izlet naročnikov in drugih čitateljev Proletarca v Keglov vrt v Willow Springsu. Prebitek je namenjen v podporo listu in za strankino kompanjo.

Slana in "prosperiteta"

Diamondville, Wyo. — Se ti, ki delajo, nimajo od tega drugega dobčka kot to, da "delajo". Zasluzek je ničev. Brezposelnih mnogo, eni že nad leto in dalje. Ko ste na vzhodu jamrali vsled neznosne vročine, smo tu imeli 30. avgusta že slano, ki je vse pobelila. V državi pelina to ni nič čudnega.

Na Blazonu je pogorel tiel. Za silo so zbili skupaj drugega in rova spet obratuje. V tem in v drugih premogovnikih vednoma delajo le po par dni v tednu.

Kdor išče delo, naj ne pride sem, ker bi ga tudi kupiti ne mogel.

Razmere, kajpada, so od muh, naj bo pri nas ali drugod. Delavci, zapomnite si, da boste imeli krize vse dotle, dokler ne vzamete sami vladu v roke s tem, da izvojujete zmago socialistični stranki. Agitirajte za njen tiket.

Anton Tratnik.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS AT
3724 W. 26th Street

1:30—3:30—6:30—8:30 Daily

Tel. Crawford 2212.

at 1858 W. 22nd Street

4:30—6:00 p. m. daily.

Tel. Canal 0164.

Wednesday and Sunday by

appointments only.

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer—Call

Rockwell 9200.

Collectivism

Here is the argument for collectivism. Read it. Study it. Tell it to the enemies of collectivism. The man who can answer it has awaiting him rewards greater than have ever been known before. He who answers this will save the wealth of the world to those who own most of it today. They will give till it hurts to retain their power.

The machines of today make it possible to produce enough to satisfy every want of the human race. The only reason any one is in want is because he has no opportunity to produce or because what he produces is taken from him.

Men who are able to produce wealth are prevented from doing so today because the instruments of production are owned by non-producers. Owners will not permit their property to be used unless it shows a profit.

The number of those who own the things with which wealth is produced grows smaller. The number of those who own nothing and produce all grows greater. The producers are many times more numerous than the owners.

The producers will not forever stand to suffer and starve in the midst of plenty, while debarred from the gifts of nature and the powers of production only by the man-made laws of private property. The workers are already commencing to demand that they instead of the idle owners, shall own the earth and enjoy the fruits which their toil creates.

The laborers cannot own the complex machines of modern machinery individually. Each motorman cannot own a car. Each butcher cannot own a brick in a slaughter house.

They must own the instruments of production collectively. The useful workers and not idle owners will manage industry, all will have an opportunity to labor and there will be peace, prosperity and plenty for all.

This will be the collectivist society.

Find a flaw in its logic if you can.

—Marvin Sanford.

Propaganda for Sales Tax

The stage is being set for the enactment of a general sales tax by the federal congress next winter.

Naturally, because of the slump, there is a decrease in the amount of income taxes collected. Everybody knew there would be a decrease, but the plute papers play it up as if it were totally unexpected, and they opine that a sales tax will be absolutely necessary in order to make up the deficit.

But it is not at all necessary. The deficit can be made up by increasing the rate of taxation on incomes, particularly the larger incomes.

The rates have always been too low on the larger incomes. They ought to be so high that nearly all of those incomes would be turned into the public treasury.

We would not be hard on anyone. We would leave to every rich man an income of several thousand dollars—an income which would seem sumptuous to a working class family. But the remainder of the incomes that run up into the hundreds of thousands and the millions should go to the public which produced them.

"How to Live"

How to Live is the title of a book authorized and prepared in collaboration with the hygiene reference board of the Life Extension Institute by Irving Fisher of Yale university and Dr. Eugene Lyman Fisk, former medical director of the institute. It is published, in a new edition, by the Funk and Wagnalls Co., New York.

The book gives rules for healthful living based on modern science, and most of the advice is good. Some of the advice most people could live up to, but some of it would be out of the reach of millions of the people at the present time.

The prevailing condition of poverty and worry is certainly hard on health. It is making neurasthenics and malnourished bodies.

Health is a neglected subject anyhow. Hitherto it has been neglected by most individuals. They would never think of treating their autos in the bum way in which they treat their own bodily machines. The public has also neglected health. The public health departments are doing good work, so far as they go, but they are going in their beginnings. As usual, private financial interest stands in the way of their proper development. — The Milwaukee Leader.

The disarmament idea is making progress. America and England are willing to reduce the land forces of France and Japan.

The Farmer and the Cobbler

A farmer raised two bushels of wheat. He needed only one for his own use, and he decided to sell the other bushel and buy some supplies. His neighbor, who as a good shoemaker of the old school, had made up a couple of pairs of shoes. The cobbler had use for but one pair, and he decided to sell the other pair and buy some food supplies. Times were hard and there was no money in circulation. They met on the corner of the town square and discussed the depressed state of their finances. One said the country needed more gold and the other one said it needed more greenbacks.

"If I had some money I could buy a pair of shoes, which I need badly," sighed the farmer.

"And if I had some money I could buy some food," said the cobbler.

"Things look pretty dark," commented the farmer.

And they both went home—one to look at the shoes he didn't need, and the other to look over his supply of wheat which was more than he could use. The following day the farmer packed up a few supplies and started east. On the road he met the cobbler, with a pack on his back.

Where are you going?" inquired the farmer.

"Going to Alaska," said the cobbler, "to get some gold. Where are you going?"

"I'm on my way to Washington to get Congress to print some greenbacks, so I can buy some shoes," said the farmer.

The cobbler stopped. "Shoes? I've got an extra pair of shoes. I'll sell them to you cheap."

"But I have no money," replied the farmer sadly, as he picked up his pack and started toward the capital of the nation.

"Hey!" shouted the cobbler. "Have you some wheat?"

"Sure," said the farmer.

"Then let's swap!"

"Well, I'll declare!" exclaimed the farmer. "Why didn't we think of that before we started on this trip?"

The farmer and cobbler went back home, unpacked their traveling bags, and made an exchange of a pair of shoes for a bushel of wheat. Both had food and shoes! And no money was needed in the transaction. This happened a long time ago, in the early days of the nation, before the "money" question bothered the pioneers to any considerable extent. Today we don't do things in that primitive way. We starve—and let the wheat rot and the shoemaking machinery rust. It's a darned funny world, after all!

—The American Freeman.

The Gold Standard

American exports have "almost reached the vanishing point," says a financial service which comes to my desk every week. In former years these American exports were used to balance the money required to pay for merchandise bought from foreign countries, money taken to Europe and elsewhere by American tourists, and money sent back home by millions of foreign-born workmen. Now that our exports have stopped, this American money stays put in foreign countries, and is largely responsible for the steady outflow of gold. Gold standard partisans view this outflow of gold with apprehension, and point to it as evidence that the country is in a bad way. From a capitalistic standpoint they are right. Gold is necessary to keep up the cheat of the capitalist system, though it can be worked on a silver or a greenback standard just as well. It only works faster with gold—other systems would drag the agony, less intense, over a longer period of time. The gold standard has brought the United States and Europe to ruin, just as the silver standard has brought China and India to ruin. Not the metal, as money, but the system of hiring men to work for you and then reselling what these men made back to them at a higher price than the cost of production. Surplus values, or profits, can be collected just as readily under one standard of money as the other. Don't let anybody get you excited about the gold standard, nor let anybody kid you into believing that silver or greenbacks would solve your problem, so long as private ownership of industry exists. The collective ownership of the land and all industry alone can eliminate private profit. And until this is accomplished your troubles will multiply. Maybe you will learn in time! —Fred D. Warren.

An Explanation to Our Readers

This issue of Proletarec consists of four pages only. The cause is depression, which "depresses" the press of the workers much sooner than the newspapers owned and controlled by the exploiting class.

"Proletarec" was until now in its size one of the largest Socialist weekly in the U. S., regardless of language. We thought that it will continue steadily on eight pages. But our income on ads fell off over two thousand dollars. Our Book department is making much less than a year ago. We lost quite a few subscribers, while many ask to stay on the mailing list and promise to pay when again employed.

We are \$3,000 in debts. Our expenses were reduced to the limit of our abilities. And in order not to put paper in danger, we reduced its size.

Only temporary. To be exact, until friends of the paper will contribute sufficient amount into the sustaining fund to pay our obligation to the printer, and until comrades will go to work and fill the depleted number of subscriptions with new readers.

These words are especially addressed to our younger comrades. You too should become subscribers of Proletarec. Take your part of responsibility, and we will weather the storm that much easier and sooner.

Jos. Oven in Forest City

Forest City, Pa. — Members of branch 10, JSF, have all arrangements completed for their second picnic to be held this summer. Their date is September 11, and the place is at Lukas' Grove in Vandling. A greater number of old folks turn out to enjoy themselves at our picnics than at any other picnics that we have attended this summer and for that reason we will be looking forward to a good time on Sept. 11.

Joseph Oven, who, through the executive committee of JSF, is on a campaign tour through Western Pennsylvania will speak at our picnic. Joseph Drasler.

KIDDERER'S WASHINGTON LETTER

For Corporation Heads Only

PRIVATE, CONFIDENTIAL, STRICTLY ON Q. T.
PLEASE DON'T READ.

By Adam Coalidigger.

Washington views business outlook hopeful, but is afraid to say so on account of depressing effect of previous optimistic forecasts.

Carloading on upgrade. Three hundred and seventy-three thousand more passengers rode on freight cars last month than in the corresponding month of last year.

Building activities active. Perkinsville, Ohio, contemplates erection of two one-story store buildings in place of two one-story store buildings recently burned down, as soon as owners can convince court that they were not in Perkinsville the night of the fire.

Public Works. Public comfort stations report business as usual.

Home, Farm, Fireside, and Live Stock. Cows still contented, but rising discontent among dairymen due to low milk prices and the high cost of water. Bulls bearish. There are encouraging signs however that bull is losing some of its former potency.

Race between Corn and Wheat for the zero sweepstake still undecided. At last report, corn was nearing the haywire with wheat only a nose behind it. Cotton prices more promising on account of prolonged drouth and boll weevils in Cotton Belt, resulting from shooting of persons caught praying for rain and the breeding of bigger, better, and more prolific boll weevils.

Hogs picking up, but not kosher yet.

Tangible business factors spotted, with dark spots dominating, spreading, and getting darker. Responsible officials in Washington reluctantly admit dark outlook and are urging regional committees of bankers and industrialists to urge newspapers to play up good news and cover up the bad news. (Well, we're doing it, ain't we?)

Unemployment seems to be getting heavier. The unemployed, however, are noticeably getting lighter.

Election. The chances of Mr. Hoover's re-election are growing brighter every day, competent observers admitting now that he might carry Pennsylvania unless it should be carried by Roosevelt as most of them seem to think. In the latter event, business conditions will either grow worse or keep sliding until they will be where they would have been had Hoover been re-elected.

Anything Would Do

"Sorry, but you're too late for the job. I've already had 25,000 applications."

"Well, what about employing me to classify the applications?"

Limited Remarks

Mother: "What did your father say when he saw his broken pipe?"

Innocent: "Shall I leave out the swear words, mother?"

Mother: Yes.

Innocent: "Then I don't think he said anything."

How It Started

Side by side with the development of Industrial Autocracy went the extension of Political Democracy. So that with the concentration of economic power in fewer and fewer hands, more and more propertyless persons wielded the ballot. Thus arose the technology of ruling by fooling, which is the outstanding characteristic of every capitalist democracy. —The American Guardian.

A vote for Roosevelt is a vote for Hooverism.

TO FREE YOURSELVES, VOTE SOCIALIST

Socialism and Communism

We are requested to state the difference between Socialism and Communism.

As customarily used, the word "Socialism" means a social system, while "Communism" means a method of making social changes.

However, both words have more than one meaning.

The word "Socialism" is sometimes used in such a way that it means the analysis which Socialists make of the social process. It is also sometimes used in such a way that it means the Socialist movement. But it is more often used as designating the social system which the Socialists are working for—a social system in which the main industries will be collectively owned and as democratically managed as may be found practicable.

Formerly, Communism meant owning and using things in common. It still has that meaning sometimes, but if you use it in that way you will have to stop and explain that such is your intention, for the Bolsheviks twisted it out of this former meaning and gave it a new one. As commonly used nowadays—as referring to Soviet Russia and those Communists who are the aftermath of the Russian revolution, there and elsewhere—Communism means a tactic, a method, not a social system. In this sense the word "Communism" means the method of making social changes by violent revolution, dictatorship and terror.

It is true that the Communists claim that their object in using the Communist method of revolution, dictatorship and terror, is eventually to arrive at Socialism. Strange things happen in human history, and it would indeed be very strange if a state of industrial democracy could be attained by teaching a whole generation of children to believe that violent revolution, dictatorship, terror, and the suppression of free speech, free press and free assemblage are sacred dogmas.

The Socialists do not believe in violent revolution, dictatorship, terror and suppression of civil liberty as methods of making social changes. They believe in peaceful methods, political and industrial.

—The Milwaukee Leader.

A Plague on Both Houses

Roosevelt and Hoover will call one another radical, in the hope of making votes in that way.

It is laughable. Both are so conservative that they can't see straight.

Conservatism is dry-rot. It has been and is in charge of public affairs, and it has made an awful mess of them.

The right kind of radicalism is the remedy for the ills of conservatism. The voters should boycott both of the old-party candidates and vote the Socialist ticket. —M. L.

Unemployment Relief

It is generally conceded that the relief measures passed by congress in the session which recently ended are inadequate either to turn the tide of depression or to prevent privation in the coming winter.

Already demands upon the \$300,000,000 fund for direct relief threaten to exhaust this fund long before snowfall.

The construction projects, for which credits amounting to about \$1,800,000,000 are provided, will get under way slowly, and furnish employment for only a small part of the increasing army of the unemployed.

Unless new, and as yet invisible, forces operate to revive industry on a large scale, there will be a demand for a more far-reaching and immediately effective program of federal relief before congress again meets in December.

The Costigan-La Guardia bill, embodying the USEC plan, has aroused nationwide support in the short time since its introduction on July 1. All the railway labor organizations, the American Federation of Labor, many other organizations and a host of individuals petitioned congress to remain in session and enact this measure into law.

Economists and financial authorities of high rank have endorsed its foundation principle—national credit must be used to create purchasing power for the masses of unemployed so that business may be revived, commodity prices raised and employment rapidly increased.

The USEC plan is simple and direct. The United States Exchange corporation will issue credit certificates to unemployed heads of families with which they can buy, on their own notes, necessities of life for a period of six months, in a total amount of not more than \$500 per family.

The purchase of \$3,000,000,000 of necessary goods and services by those who now can buy nothing will speed up the industrial machinery enormously. Prices of farm products and manufactured goods will rise. Retail merchants, transporters, wholesalers and producers will employ several hundred thousand men practically overnight to handle the new volume of business.

Banks will loosen up their frozen credits. Hoops will replace fear in millions of homes. The dread of oncoming winter will be replaced by a feeling of security.

If this is not the way to speedy recovery, what is the way?

That is the challenge that the USEC plan lays at the feet of timid and doubting politicians and business leaders.

USEC can prevent economic collapse. What is the alternative?—Labor.